

РЕЦЕНЗИЯ

от доцент доктор Милена Митева Мутафчиева
Нов български университет, Департамент „Когнитивна наука и
психология“

Научно направление 3.2. Психология

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент по професионално направление 3.2. Психология (Психология на развитието в детска и юношеска възраст), обявен в Държавен вестник, бр. 24 от 17.03.2023 г. за нуждите и на щатно място в катедра „Обща, експериментална, развитийна и здравна психология“ към Философски факултет.

с кандидат главен асистент доктор Светлина Георгиева Колева

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания

Кандидатът гл. ас. д-р Светлина Колева отговаря на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.2. Психология, формулирани в Правилника за приложение на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Справката за самооценката на кандидата е попълнена изчерпателно и информативно и е подкрепена с необходимото библиографско описание на публикациите и цитиранията.

II. Данни за кандидата

Гл. ас. д-р Светлина Колева е завършила бакалавърска програма по психология и магистърска програма по Детска и юношеска психология в катедра „Обща,

експериментална и генетична психология“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. През 2018 г. защитава дисертация на тема „Трикомпонентен модел на психопатни личностни характеристики в юношеска възраст“ по ПН 3.2. Психология (Психология на развитието в детска и юношеска възраст) към същата катедра.

От 2014г. д-р Светлина Колева работи като хоноруван асистент по обща психология и психология на развитието в катедра „Обща, експериментална и генетична психология“, Философски факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. През 2016 е назначена за асистент в същата катедра и от 2018г. започва работа като главен асистент в катедра „Обща, експериментална, развитийна и здравна психология“ на Философски факултет.

Д-р Колева притежава квалификация за психодрама-терапевт от 2014г.

III. Изследователска дейност и резултати

Гл. ас. д-р Светлина Колева кандидатства за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.2. Психология с един основен хабилитационен монографичен труд:

1. Калчев, П., Колева, С. (2020). *Садистични наклонности в юношеската възраст. Част 1. Скали за оценка*. С: Изток-Запад, където е автор на глава 1, глава 8, глава 9, глава 10, глава 11, глава 12 и глава 13 и съавтор на увода.

Две допълнителни монографии:

2. Колева, С. (2019). *Триархичен модел на психопатни личностни черти в юношеска възраст*. С.: Изток-Запад.
3. Колева, С., Калчев, П. (2021). *Садистични наклонности в юношеска възраст. Част 2. Личностови детерминанти*. С: Изток-Запад, където е автор на глава 2, параграф 2.2, глава 3, глава 4 и глава 7 и съавтор на увода и заключението.

В допълнение са представени 1 статия, 3 студии и 1 глава от книга.

1. Оценка на монографичния труд, включваща оценка на научноприложимите приноси на автора

Монографията „Садистични наклонности в юношеската възраст. Част 1. Скали за оценка.“ на Калчев и Колева, посочена като основен хабилизационен труд за конкурса, е първа част от поредица от три книги, която описва задълбочено изследване на садистичните наклонности в юношество. Монографията е с размер 347 стр. и използвана литература от над 200 източника. Тя описва методите за оценка от мащабно изследване по темата. Обхваща 13 глави и увод. Представени са основните дефиниции на садизма и теоретичните концепции, които го обясняват. Описани са българските адаптации на пет самооценъчни инструмента за оценка на садизма, както и Шестфакторна скала за садизъм (ЮСС-6), конструирана чрез факторни анализи на другите инструменти. Въпросната скала представлява по икономичен начин шестте основни измерения на „всекидневния садизъм“ в юношеството. Описана е и адаптацията на психометрични скали, измерващи други конструкти, които имат потенциална връзка с проявленията на садистичните наклонности и биха могли да допринесат за по-пълното им разбиране. Част от тях са два въпросника за оценка на патологични личностни черти, конструирани на базата на дименсионалния подход в DSM-5: Личностен въпросник за DSM-5-съкратена форма (PID-5-SF, Maples et al., 2015) и Личностен въпросник за DSM-5-кратка версия (PID-5-BF, Krueger et al., 2013), както и скали за оценка на макиавелизъм, психопатия, озлобеност и липса на страх. За всеки от инструментите са представени данни за надеждност, пол и възраст.

От множеството приноси на тази монография бих искала да обърна внимание на следните:

- Задълбочения систематичен преглед на теоретичните подходи и инструментите за оценка на садизъм
- Данни за адаптацията на пет самооценъчни скали за оценка на садизъм в юношеска възраст
- Конструирането на нов инструмент – Шестфакторна юношеска скала за садизъм.

Искам да подчертая, че с оглед на недостига на психологически инструменти в България, адаптирането и конструирането на нови скали е от изключително значение както за научните изследвания, така и за практиката.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации

Останалите приложени публикации, с които д-р Светлина Колева участва в този конкурс са две монографии (което е впечатляващо), 1 статия от сборник на национален конгрес по психология, 3 студии публикувани в годишници на СУ „Св. Климент Охридски“ и една глава от книга на английски език. Три от публикациите са самостоятелни, останалите са в съавторство, като в две от тях д-р Колева е първи автор.

Приложените публикации ясно показват последователните изследователски интереси на кандидата, които могат да бъдат обобщени основно в две области. Първата засяга адаптирането на психологически инструменти за изследване на деца и юноши, като четири от петте описани инструмента са за юношеска възраст и един е за предучилищна възраст. Представени са данни от процеса на адаптация на следните скали:

- Триархична мярка за психопатия (Колева, 2019)
- Тъмна триада – кратка версия (Колева, 2019; 2017)
- Конструкт-валидност на мерките за садизъм (Колева & Калчев, 2019)
- Личностов въпросник за DSM-5 – кратка версия (Колева & Калчев, 2019)
- Въпросник за проблемни личностови черти в детска възраст (Калчев и кол., 2018)

Втората област на изследователски интереси на д-р Колева е свързан с особеностите на агресивното поведение и проблемни личностови черти в детска и юношеска възраст като например откриването на личностови детерминанти на садистичните тенденции в юношеството (Колева & Калчев, 2021) и търсене на предиктори на агресивно, просоциално и отбягващо поведение в училищна възраст (Koleva, 2018).

3. Цитиране от други автори

Цитиранията на научните трудове на кандидата надхвърлят изисквания минимум за академична длъжност „доцент“ в ПН 3.2. Психология, формулирани в Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Четири от цитиранията са в монографии, а останалите 6 в нереферирани списания с научно рецензиране.

IV. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката

Д-р Светлина Колева е участвала в 4 научни проекта до момента, като три от тях са финансирани от ФНИ. Основните постижения на 3 от проектите е апробирането на психологически инструменти за изследване на деца и юноши. Ще си позволя да направя една препоръка. Смятам, че бъдещо участие на гл. ас. д-р Колева в международни изследователски проекти би обогатило перспективата и изследователския ѝ опит в международен екип.

V. Учебна и преподавателска дейност

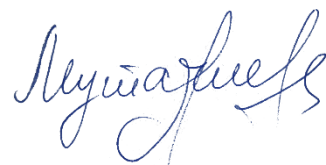
Гл. ас. д-р Светлина Колева има богат преподавателски опит в областта на детската и юношеската психология като е водила курсове към бакалавърска програма „Психология“, магистърски програми „Детско-юношеска и училищна психология (диагностика и консултиране)“ и „Обща психология на английски език.“

За съжаление не мога да споделя лични впечатления от кандидата и преподавателската ѝ дейност, тъй като не я познавам в тази роля.

VI. Заключение

Гл. ас. д-р Светлина Колева е преподавател с голям опит и изследователски потенциал. Намирам, че е изключително подходящ кандидат за заемане на длъжността, обявена в настоящия конкурс. Нейната кандидатура отговаря на изискванията на Закона за Развитие на академичния състав. Препоръчвам на членовете на уважаемото жури да я предложи за избиране от Факултетен съвет на

обявената длъжност доцент по професионално направление 3.2. Психология
(Психология на развитието в детска и юношеска възраст).

гр. София

доц. д-р Милена Мутафчиева

08.08.2023